

УДК 636.082

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК МАТОЧНИХ РОДИН В УКРАЇНСЬКІЙ ВЕРХОВІЙ ПОРОДІ

Ткачова І. В., к. с.-г. н., с. н. с.
Інститут тваринництва НААН

Наведено результати досліджень структури української верхової породи коней за маточними родинами і гніздами. Маточні родини і гнізда оцінені за промірами та індексами будови тіла представниць та спортивною роботоздатністю потомства. Визначені кращі маточні родини за кількістю представниць і комплексом селекційних ознак. Встановлено кількість переможців і призерів змагань з класичних видів кінного спорту, чемпіонів породи, які одержані у різних маточних родинах. Також проаналізовано сполучуваність кобил різних маточних родин з жеребцями генеалогічних ліній. За результатами оцінки селекційних ознак та аналізу родоводів виділених із маточних родин видатних коней – жеребців-плідників і коней міжнародного і національного спортивних класів періоду селекції 2000–2015 років програмою селекції до 2025 року передбачені особливості роботи з маточними родинами і гніздами.

Ключові слова: коні, українська верхова порода, маточні родини, проміри тіла, індекси будови тіла, спортивна роботоздатність.

За період формування української верхової породи (1952–1990 рр.) було виділено 25 маточних родин [1]. На сьогодні в українській верховій породі сформовано 31 маточну родину, цей показник удвічі перевищує аналогічний показник 1991 року [2].

Усі маточні родини і гнізда сформовані у державних кінних заводах. Так, у Деркульському кінному заводі № 63 було покладено початок створення п'яти маточних родин, в яких нараховувалось по 3 і більше кобил, в Олександрійському – 7 родин, у Дніпропетровському і Ягільницькому – по 3–4 маточних родини.

Протягом селекційно-плеємної роботи з породою родоначальниці маточних родин були виділені з урахуванням наступних вимог: виразність бажаного типу; відповідність вимогам за промірами, індексами, походженням, екстер'єром, роботоздатністю у класичному кінному спорті чи гладких скачках, міцність конституції; висока плодючість; висока якість потомства.

За такого підходу робота зі створення маточних родин проводилась, головним чином, шляхом однорідного підбору за типом з урахуванням генеалогічних поєднань. Добір кобил у родинах будується на стандартах розвитку та вимогах щодо роботоздатності, викладених в Інструкції з бонітування племінних коней. Програмою селекції української верхової породи до 2020 року передбачено моніторинг структурних одиниць, з яких складається порода. Особливу роль у формуванні породи відіграють маточні родини, оцінка яких і визначила актуальність роботи.

Метою досліджень було дослідження структури української верхової породи, зокрема - маточних родин і гнізд і визначення їх племінної цінності за комплексом селекційних ознак: основними промірами та індексами будови тіла, спортивною роботоздатністю потомства, сполучуваністю з генеалогічними лініями.

Матеріали та методи досліджень. Матеріалом для досліджень слугувала база даних, створена за матеріалами первинного племінного обліку, технічні результати кінноспортивних змагань, результатами експертної оцінки сучасного племінного складу української верхової породи. Вивчення генеалогічної структури порід за лініями, маточними родинами і гніздами здійснювали методом сімейного аналізу на основі побудови родоводів. Сполучуваність маточних родин з генеалогічними лініями розраховано за показниками комплексу селекційних ознак: роботоздатністю, типом та екстер'єром потомства, отриманого від різних варіантів лінійного підбору.

Результати досліджень. Найбільша кількість кобил сучасного маточного складу (на 1.01.2017 року) нараховується у маточних родинах 266 Аризони (n=31), 159 Теми (n=28), 318 Билинки (n=19), 85 Інфантерії (n=16), 86 Інфри I (n=15), 541 Хохлатки (n=14), Фаворитки (n=14).

Оцінка маточних родин і гнізд за показниками промірів (висота в холці, обхват грудей і обхват п'ястка) та індексами будови тіла наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика маточних родин і гнізд за промірами та індексами будови тіла представниць

Маточні родини	n	Проміри, см			Індекси, %	
		висота в холці	обхват		форму	костистості
			грудей	п'ястка		
234 Азалії	10	165,4±1,23*	193,9±0,96	20,3±0,88	117,2	12,3
248 Аляски	8	163,0±1,13	190,1±1,09	20,3±0,77	116,6	12,4
17 Аргуні	7	163,4±0,67	191,3±0,57	20,1±0,21	117,1	12,3
266 Аризони	31	164,9±1,09*	192,1±2,17	20,3±0,13	116,5	12,3
275 Атмосфери	11	164,1±1,01	190,2±1,83	20,6±0,96*	115,9	12,6
298 Бахроми	13	163,4±2,51	190,2±1,43	20,2±0,09	116,4	12,4
317 Билини	5	164,4±0,84	195,4±0,99	19,9±0,25	118,9	12,1
318 Билинки	19	164,5±1,17	194,0±0,67	20,4±0,27	117,9	12,4
49 Бубнової	6	165,7±0,76*	198,3±1,56*	20,6±0,61*	119,7	12,4
61 Гвоздики	4	162,0±0,22	187,0±1,12	19,9±0,78	115,4	12,3
220 Евріки	9	164,6±0,79	195,2±0,67	20,1±0,13	118,6	12,2
85 Інфантерії	16	163,1±0,99	192,7±0,95	19,8±0,75	118,1	12,2
86 Інфри I	15	166,6±1,94*	198,1±1,48*	20,5±0,86*	118,9	12,3
89 Канітелі	7	163,7±0,13	194,7±0,89	20,7±0,44	118,9	12,7
104 Мариці	13	163,9±0,76	193,6±0,87	20,1±0,19	118,1	12,3
Нони	7	162,6±0,54	192,9±1,33	20,5±0,27	118,6	12,6
426 Одри	9	164,7±0,56	193,7±1,43	20,4±0,19	117,6	12,4
159 Теми	28	166,0±2,12*	197,3±1,62*	20,7±0,31*	118,9	12,5
Фаворитки	14	164,6±1,13	194,3±0,79	20,5±0,15	118,0	12,5
Флангової	12	164,6±0,85	191,3±1,44	20,3±0,11	116,2	12,3
541 Хохлатки	14	163,6±0,87	193,3±1,18	20,3±0,08	118,2	12,4
Всього:	258	164,5±0,96	193,3±1,36	20,3±0,89	117,5	12,4

Примітка. * – $p > 0,95$

В зв'язку із тим, що програмою селекції передбачено збільшення росту і калібру коней [1], найбільш бажаними є кобили з найвищими показниками висоти

в холці та обхвату грудей. Обхват п'ястка має бути наближений до стандарту-20,5 см [56]. Встановлено, що найвищий зріст мають кобили у родинах 86 Інфри I (166,6±1,94 см), 159 Теми (166,0±2,12 см), 49 Бубнової (165,7±0,76 см), 234 Азалії (165,4±1,23 см). Кращими за комплексом промірів та індексами будови тіла визначені кобили, що походять з маточних родин: 159 Теми (166–197–20,7 см), 86 Інфри I (166,6–198,1–20,5 см), Бубнової (166-198-20,6 см).

За індексом формату різниця між крайніми значеннями показника становила 4,3 %. Найбільш масивними виявились представниці маточних родин: 49 Бубнової (119,7 %), 89 Канітелі (118,9 %), 159 Теми (118,9 %), 86 Інфри I (118,9 %), 317 Билини (118,9 %), 220 Еврики (118,6 %), Нони (118,6 %), 541 Хохлатки (118,2 %).

За індексом костистості кобили усіх оцінених маточних родин були практично однаковими – різниця між крайніми значеннями склала 0,6 %. Найвищий показник індексу костистості зафіксований у кобил з родин: 89 Канітелі (12,7 %), 275 Атмосфери (12,6 %), Нони (12,6 %).

Результати оцінки маточних родин за кількістю потомків – переможців і призерів у класичних видах кінного спорту міжнародного і національного рівнів, а також чемпіонів порід, наведені у таблиці 2. Кращими за кількістю потомків – коней вищого спортивного класу визначені маточні родини 266 Аризони, 91 Кафедри, 159 Теми, 318 Билинки та 160 Тіни (частка переможців і призерів міжнародних і національних змагань 9,2 %, 8,6 %, 6,6 %, 5,9 % і 5,9 % відповідно). Слід відзначити серед кращих родину 433 Пафи, в якій одержано спортивного коня олімпійського рівня з виїздки – Парижа, а також спортивних коней високого рівня універсальної роботоздатності (виїздка, конкур, триборство). Високо оцінена родина Фаворитки, в якій одержано Форпоста, що виступає у Німеччині і є срібним призером Гран-Прі олімпійського рівня з виїздки. Також в цій родині одержано Чемпіона Кубку світу «Вольво» з конкуру і трьох переможців міжнародних і національних змагань з виїздки і конкуру. Найбільшу кількість чемпіонів міжнародного і національного рівня одержано в родинах 85 Інфантерії і 91 Кафедри (по 5 голів і 6,3 % у кожній). В родині 266 Аризони – 10,6 % чемпіонів національного рівня серед усіх досліджених родин.

За результатами оцінки селекційних ознак та аналізу родоводів виділених із маточних родин видатних жеребців-плідників і коней міжнародного і національного спортивних класів періоду селекції 2000-2015 років програмою селекції до 2025 року передбачені особливості роботи з маточними родинами і гніздами.

За результатами досліджень (табл. 1–2) обґрунтовані рекомендації з подальшого підвищення племінної роботи з маточними родинами в українській верховій породі.

Високі результати при одержанні потомства з високими спортивними якостями досягнуті у підборі кобил родини 227 Ави до жеребців ліній Хрустала, Безпечного, Хобота, до родини 234 Азалії – повторення підборів до жеребців лінії Безпечного та апробація сполучень з лінією Хрустала.

При роботі з родиною 248 Аляски ефективним є схрещування з чистокровою верховою породою, але необхідно дотримуватись рекомендованого обсягу схрещування [4] і до висококровних кобил добирати жеребців лінії Хобота.

Родина 9 Алушти має високий ефект сполучуваності з жеребцями ліній Фактотума, Водопада і Гугенота, а родина 17 Аргуні – з лініями Фактотума і Хобота.

Таблиця 2

Характеристика маточних родин і гнізд за спортивною роботоздатністю потомства (2000–2017 роки)

Маточні родини	Одержано переможців і призерів змагань з класичних видів кінного спорту, чемпіонів породи								Всього	
	переможців				призерів					
	міжнародного рівня		національного рівня		міжнародного рівня		національного рівня		п	%
	п	%	п	%	п	%	п	%		
227 Ави	-	-	4	6,1	-	-	-	-	4	2,6
234 Азалії	-	-	1	1,5	-	-	2	3,4	3	2,0
248 Аляски	-	-	-	-	-	-	3	5,1	3	2,0
9 Алушти	-	-	-	-	1	7,1	3	5,1	4	2,6
17 Аргуни	-	-	2	3,0	-	-	-	-	2	1,3
266 Аризони	-	-	7	10,6	1	7,1	6	10,2	14	9,2
275 Атмосфера	-	-	1	1,5	-	-	-	-	1	0,7
Бедуїнки	1	7,7	2	3,0	-	-	1	1,7	4	2,6
317 Билини	-	-	3	4,5	-	-	-	-	3	2,0
318 Билинки	-	-	3	4,5	-	-	6	10,2	9	5,9
46 Бриги	-	-	2	3,0	-	-	1	1,7	3	2,0
49 Бубнової	1	7,7	2	3,0	-	-	1	1,7	4	2,6
61 Гвоздики	-	-	-	-	-	-	1	1,7	1	0,7
Гримаси	1	7,7	1	1,5	2	14,2	1	1,7	5	3,3
Дарки	-	-	1	1,5	-	-	-	-	1	0,7
351 Делеша	2	15,4	1	1,5	-	-	2	3,4	5	3,3
220 Еврики	-	-	-	-	-	-	1	1,7	1	0,7
Емма	-	-	-	-	-	-	1	1,7	1	0,7
85 Інфантерія	1	7,7	4	6,1	1	7,1	-	-	6	4,0
86 Інфра І	1	7,7	2	3,0	1	7,1	2	3,4	6	4,0
89 Канітель	-	-	1	1,5	-	-	1	1,7	2	1,3
91 Кафедри	1	7,7	4	6,1	2	14,2	6	10,2	13	8,6
104 Мариці	-	-	3	4,5	1	7,1	1	1,7	5	3,3
Нони	-	-	2	3,0	1	7,1	-	-	3	2,0
426 Одри	-	-	2	3,0	-	-	2	3,4	4	2,6
Океанії	1	7,7	2	3,0	1	7,1	-	-	4	2,6
430 Пальми	-	-	-	-	-	-	3	5,1	3	2,0
433 Пафи	1	7,7	1	1,5	-	-	2	3,4	4	2,6
148 Радуги	-	-	1	1,5	-	-	-	-	1	0,7
159 Теми	-	-	5	7,6	1	7,1	4	6,8	10	6,6
160 Тіни	1	7,7	-	-	1	7,1	7	11,9	9	5,9
Фаворитки	2	15,4	3	4,5	1	7,1	-	-	6	4,0
520 Хіни	-	-	3	4,5	-	-	-	-	3	2,0
541 Хохлатки	-	-	1	1,5	-	-	2	3,4	3	2,0
Шалун'ї	-	-	2	3,0	-	-	-	-	2	1,3
Всього:	13	100	66	100	14	100	59	100	152	100

З метою удосконалення коней родини 266 Аризони встановлено сполучуваність кобил цієї родини із жеребцями-плідниками ліній Безпечного, Хобота і Фактотума і рекомендовані повторення зазначених підборів з урахуванням екс-

тер'єрних показників і спортивної роботоzдатності. Помісних кобил з високою часткою кровності за чистокровою верховою та тракєненською породами варто підводити до жеребців ліній Безпечного, Хобота і Фактотума, доцільний підбір батьківських пар, що забезпечать одержання пробандів із помірним інбридингом на Еола. Такі коні добре зарекомендували себе, як спортивні бійці у конкурі (Адаша, Ашелька, Ашма, Ашот). В родині 275 Атмосфєри виявлено лише ефективно сполучуваність з лінією Хобота, тож доцільно проводити подальшу апробацію з різними лініями.

Родина Бєдуїнки добре сполучується з лініями Фактотума, Рауфбольда та Еола, отже варто продовжувати підбори до жеребців цих ліній з урахуванням кровності за вихідними породами.

Родина 318 Билинки характеризується сполучуваністю з усіма лініями, рекомендовано підвищення кровності за вихідною - російською верховою породою для зміцнення цього генетичного комплексу в родоводах з урахуванням екстер'єрних і спортивних ознак.

Представники родини 317 Билини сучасного складу дещо знизили показники промірів та спортивної роботоzдатності у порівнянні з попередньою програмою селекції [3]. Роботу з родиною рекомендовано проводити у підборах маток до плідників з яскраво вираженою породністю у поєднанні з високою спортивною роботоzдатністю. Родина добре сполучується з лініями Водопада і Фактотума.

Зважаючи на походження родоначальниці родини 318 Билинки від жеребця Букєта вихідної російської верхової породи і аналізом родоводів встановлено, що більшість потомства з отримані з накопиченням кровності російської верхової породи з інбридингом у ступенях III–V на Букєта, отже є носіями найбільш бажаного для породи генотипу [5]. Представники родини характеризуються породністю, бажаним типом будови тіла та екстер'єром, характерним для кращих чистопорідних представників породи. В роботі з цією родиною рекомендується застосовувати підбори плідників із кровністю за російською верховою породою для зміцнення цього генетичного комплексу в родоводах коней при суворому підборі пар за екстер'єром і спортивною роботоzдатністю.

Аналізом родоводів встановлено, що потомству родини 61 Гвоздики характерне походження, побудоване на російсько-тракєно-угорському і англо-російсько-тракєно-угорському генеалогічних комплексах. Представниці родини не вирізняються крупністю і масивністю, тому їх рекомендовано підбирати до крупних і масивних чистопорідних жеребців з метою збереження цінного походження і поліпшення екстер'єрних і спортивних ознак.

Кобили родини 345 Граматики характеризуються високою кровністю за чистокровою верховою породою (висококровні), недостатньою крупністю, успадкуванням солової масті, удосконалення родини з метою укрупнення потомства і поліпшення його типовості рекомендовано використанням у підборах крупних, масивних чистопорідних плідників.

Родина Гримаси добре сполучується з лініями Фактотума, Рауфбольда, Хобота, родина 348 Дарки – дає спортивне потомство при схрещуванні з тракєненською породою. При роботі з лінією 351 Дєпєши рекомендовано повторення перевірених сполучень з лініями Рауфбольда, Фактотума, Водопада для поліпшення спортивних якостей універсального напрямку.

Кобилам родини Еврики варто підбирати жеребців різних лінійних сполучень, родини Емми – лінії Безпечного.

Родина 85 Інфантерії добре сполучується із жеребцями чистокрової верхової і тракєненської порід, а також з лініями Гугєнота, Фактотума, Еола.

Аналізом родоводів встановлено, що перше покоління родини 86 Інфри I одержане переважно на основі англо-тракено-угорських сполучень у підборах з Т 54 Хоботом. Кобили родини 86 Інфри I характеризуються як достатньо породні, правильного екстер'єру, гармонійного складу, густого типу будови тіла, із середніми промірами: 163,0-161,7-197,0-20,7 см. Рекомендовано зміцнення англо-російсько-тракено-угорського генеалогічного комплексу шляхом гомогенного добору за походженням і типом будови тіла.

Родина 89 Канітелі представлена крупними масивними кобилами. Рекомендовано використання чистопорідних жеребців англо-тракено-угорського та англо-російсько-верхово-тракено-угорського генеалогічних комплексів, із добре вираженим бажаним типом будови тіла, правильним екстер'єром.

Представниці родини 104 Мариці – густого типу, крупні, із добре розвиненим корпусом, породні. В родині одержані спортивні коні високого рівня, частка з них були експортовані за рубіж [1, 6]. Особливо вдалим виявилось поєднання з лініями Хобота та Безпечного. Рекомендовано удосконалення родини шляхом підбору до жеребців класичного генеалогічного комплексу (сполучення чистокровної верхових, російської верхової, тракено-угорської, угорської порід) переважно ліній Хобота і Безпечного.

У селекційній роботі з родиною Нони, як показав аналіз родоводів, найбільш вдалим виявилось схрещування з чистокровною верховою породою. Рекомендовано закріплення бажаного типу шляхом повторення перевірених генеалогічних сполучень.

В родині 426 Одри виявлено ефективність повторення класичних підборів до жеребців ліній Хобота та Безпечного, підвищення кровності за чистокровною верховою породою для поліпшення конкурних якостей. При роботі з лінією Океанії виявлено ефект при схрещуванні з жеребцями спортивних ліній для підвищення стрибкових якостей потомства.

Потомство родини, що походить від тракено-угорської кобили 159 Теми характеризується достатньою крупністю але різнотиповістю, тому рекомендовано консолідувати типовість та екстер'єрні характеристики родини шляхом підбору коней до типових чистопорідних плідників виразної породності.

Аналіз родоводів потомства родини 160 Тіни показав високу сполучуваність з жеребцями «конкурних» ліній Водопада, Хобота, Фактотума, Гугенота, Рауфбольда. Родина 160 Тіни широко розвинена, подальший розвиток спрямований на удосконалення шляхом гомогенного добору.

У роботі з родиною Фаворитки доцільне повторення класичних підборів до жеребців ліній Хобота, Фактотума та Безпечного, апробація схрещування з вестфальською породою. Кобили родини 520 Хіни дають потомство високої спортивної якості у підборі з жеребцями лінії Безпечного, для поліпшення стрибкових якостей доцільне схрещування з чистопорідними тракено-угорськими жеребцями.

Родина 541 Хохлатки представлена достатньою кількістю потомства, рекомендований гомогенний підбір за типом до жеребців ліній Хобота, Фактотума, Рауфбольда зі збереженням кровності за російською верховою породою.

Кобили родини Шалун'ї дають спортивне потомство при підвищенні кровності за чистокровною верховою і тракено-угорськими породами, отже доцільно підбирати батьківські пари за подібним генотипом за вихідними породами.

Висновки:

1. Українська верхова порода широко розгалужена за маточними родинами і гніздами, що дає змогу вести ефективну селекційну роботу на основі сполучуваності з генеалогічними лініями.

2. Кращими за кількістю потомків - коней вищого спортивного класу визначені маточні родини 266 Аризони, 91 Кафедри, 159 Теми, 318 Билинки та 160 Тіни (частка переможців і призерів міжнародних і національних змагань 9,2 %, 8,6 %, 6,6 %, 5,9 % і 5,9 % відповідно).

3. За результатами досліджень обґрунтовані рекомендації з подальшого підвищення племінної роботи з маточними родами в українській верховій породі.

Бібліографічний список

1. Волков Д. А. Українська верхова порода / Д. А. Волков та ін. [за наук. ред. І. В. Ткачової]; НААН, Ін-т тваринництва. Харків, 2015. – 218 с.

2. Волков Д. А., Лебедев В. А. Украинская верховая порода лошадей на племенных фермах / Д. А. Волков, В. А. Лебедев // Збірник наукових праць / УААН, Укр. інститут тваринництва, 1992. – № 61. – С. 68–77.

3. Програма селекції коней української верхової породи на 2003–2010 роки [Мельник Ю. Ф., Волков Д. А., Новиков О. О., Латка О. М., Бондаренко О. В., Буркат В. П., Горошко І. П.]. – Київ: Аграрна наука, 2003. – 96 с.

4. Програма селекції коней української верхової породи до 2020 року [Кудрявська Н. В., Жукорський О. М., Костенко О. І., Волков Д. А., Латка О. М., Ткачова І. В., Россоха В. І., Тур Г. М., Ковальова Т. М.]; за ред. Н. В. Кудрявської, І. В.Ткачової; НААН, Інститут тваринництва. – Харків, 2015. – 69 с.

5. Tkachova I. V. The influence of Hungarian horses on the genotype formation of Ukrainian Warmblood breed / I. V. Tkachova // Slupskie Prace Biologiczne, Instytut Biologii i Ochrony Środowiska Akademii Pomorskiej w Słupsku. – 2016. – № 13. – S. 317–330.

6. Ткачова І. В. Лінійна сполучуваність в українській верховій породі / І. В. Ткачова // Розведення та селекція тварин: досягнення, проблеми, перспективи: зб. наук. праць міжнар. наук.-практ. конф. (20 квіт. 2018 р.). – Житомир: Полісся, 2018. – С. 92–98.

References

1. Volkov, D. A. (2015). *Ukrainskaya verchovaya poroda [Ukrainian Warmblood breed]*. Kharkiv [in Ukrainian].

2. Volkov, D. A., Lebedev, V. A. (1992). *Ukrainskaya verchovaya poroda loshadey na plemennykh fermakh [Ukrainian Warmblood breed horse on stud farm]*. *Zbirnik naukovih prats – Collection of scientific works / Ukrainian Institute of Animal*. Kharkiv, 61, 68–77 [in Ukrainian].

3. *Programa selectsiy koney ukrainskoyi verhovoyi porody na 2003–2010 roki. (2003). [The program of selection of horses of the Ukrainian horse breed for 2003–2010 years]*. [Y. F. Melnik, D. A. Volkov, O. O. Novikov, O. M. Latka, O. V. Bondarenko, V. P. Burkat, I. P. Goroshko]. Kyiv: Agrarna nauka [in Ukrainian].

4. *Programa selectsiy koney ukrainskoyi verhovoyi porody do 2020 roku. (2015). [The program of selection of horses of the Ukrainian horse breed to 2020 year]*. [Kudryavska N. V., Jukorsky O. M., Kostenko O. I., Volkov D. A., Latka O. M., Tkachova I. V., Rossoha V.I, Tur G. M., Kovalyova T. M.]; za red. Kudryavska N. V., Tkachova I. V. Kharkiv, Institut tvarinnitstva [in Ukrainian].

5. Tkachova, I. V. (2006). The influence of Hungarian horses on the genotype formation of Ukrainian Warmblood breed. *Slupskie Prace Biologiczne, Instytut Biologii i Ochrony Środowiska Akademii Pomorskiej w Słupsku*, 13, 317–330 [in Poland].

6. Tkachova, I. V. (2018). Linijna spoluchuvanist` v ukrayins`kij verxovij porodi [Linear compatibility in Ukrainian horse breed]. Proceedings from: *Mizhnarodna*

naukovo-prakty`chna konferenciya «Rozvedennya ta selekciya tvary`n dosyagnennya, problemy`, perspekty`vy`» – International scientific and practical conference «Breeding and breeding animals: achievements, problems, perspectives» (pp. 92–98). Zhy`tomyr: Polissya [in Ukrainian].

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ МАТОЧНЫХ СЕМЕЙСТВ В УКРАИНСКОЙ ВЕРХОВОЙ ПОРОДЕ

Ткачева И. В., Институт животноводства НААН

Приведены результаты исследований структуры украинской верховой породы лошадей по маточным семействам и гнездам. Маточные семейства и гнезда оценены по промерам и индексам строения тела представительниц и спортивной работоспособности потомства. Определены лучшие маточные семьи по количеству представительниц и комплексом селекционных признаков. Установлено количество победителей и призеров соревнований в классических видах конного спорта, чемпионов породы, которые получены в разных маточных семействах. Также проанализирована сочетаемость кобыл различных маточных семейств с жеребцами генеалогических линий. По результатам оценки селекционных признаков и анализа родословных, выделенных из маточных семейств выдающихся лошадей – жеребцов-производителей и лошадей международного и национального спортивных классов периода селекции 2000-2015 годов, программой селекции до 2025 года предусмотрены особенности работы с маточными семействами и гнездами.

Ключевые слова: лошади, украинская верховая порода, маточные семейства, промеры тела, индексы строения тела, спортивная работоспособность.

THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF MARE FAMILIES IN THE UKRAINIAN WARMBLOOD BREED

Tkachova I. V., Institute of Animal Science of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

The results of the structure of the Ukrainian warmblood horse breed horses studies for the Mare families and nests were presented. Uterine families and nests evaluated by industry and indices of the body structure of the representatives and offspring sport performance. The best mare families by the number of mare and a complex of selection traits were identify. The number of winners and prize-winners of competitions in classical types of equestrian sport, Champions of breed which are received in different uterine families were established. The compatibility of mares of various uterine families with genealogical lines studs also analyzed. Based on the results of the breeding characteristics evaluation and the analysis of pedigrees from the breeding families of outstanding horses - stallions and horses of the international and national sports classes of the breeding period 2000–2015, the breeding program until 2025 provides for the features of work with the uterine families and nests.

Key words: horse, Ukrainian horse breed, uterine families, body measurements, indices of body composition, sports performance.